

прибутки та надійніше середовище – тим вищим є рівень їхньої готовності вкладати кошти. Водночас виявлено низку факторів, які стримують розширення іноземної присутності в банківському секторі. Серед них – інфляція ($r = -0,72$), девальвація національної валюти ($r = -0,68$) та підвищена облікова ставка НБУ ($r = -0,63$). Високі макроекономічні ризики та нестабільність вартості грошей посилюють невизначеність щодо окупності інвестицій, що змушує іноземних інвесторів обережніше оцінювати можливості українського ринку. Окремо слід відзначити негативний зв'язок між часткою державних банків у структурі активів та рівнем іноземної участі ($r = -0,59$), що відображає тенденцію до обмеження конкуренції та зменшення привабливості ринку для приватних міжнародних інвесторів.

Таким чином, участь іноземного капіталу у банківському секторі України формується на перетині двох протилежних тенденцій: з одного боку – прагнення до модернізації, інтеграції у глобальний фінансовий простір та підвищення ефективності банківської діяльності, а з іншого – чутливості до ризиків, нестабільності та дисбалансів економічного розвитку. Для зміцнення позицій іноземного капіталу необхідним є забезпечення макроекономічної передбачуваності, стабільності валютної політики та зменшення ролі адміністративного впливу на конкуренцію. За таких умов іноземний капітал може виступити не лише джерелом ресурсів, але й каталізатором технологічного оновлення, підвищення стандартів прозорості та довгострокового зміцнення банківської системи України.

Література

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://minfin.com.ua/ua/currency/articles/sdaem-normativy-kakie-banki-s-trudom-vupolnyayut-trebovaniya-nbu/> (дата звернення: 08.11.2025).

2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>.

3. Onyshchenko, V.O., Cherviak, A.V., Khudolii, Y.S. Peculiarities of ensuring economic bank security in terms of financial instability. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2016. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v1i20.72893>

4. Hlushko, A. & Khudolii, Yu. Financial technologies as a factor in the innovative development of the banking system. Chapters of Monographs, in: "Intellectual capital is the foundation of innovative development '2025", Monographic series «European Science». Karlsruhe, Germany, ScientificWorld-NetAkhatAV, 2025, Book 38, Part 3, p. 19–27.

УДК 336.77

Вовченко Оксана Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

Шевченко Каріна Сергіївна, Чубаренко Софія Володимирівна, студентки
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ПРІОРИТЕТИ АКТИВІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Банківське кредитування відіграє ключову роль у забезпеченні сталого економічного розвитку держави, формуванні фінансової стабільності та підтримці реального сектору економіки. У сучасних умовах, що характеризуються триваючими наслідками повномасштабної війни, кредитний ринок України зазнає глибоких структурних змін, пов'язаних із підвищенням ризиків, зниженням платоспроможності позичальників та обмеженням інвестиційної активності. Водночас, у 2023–2025 рр. спостерігається тенденція до поступового відновлення кредитної діяльності банків, що створює передумови для активізації кредитування та забезпечення економічного зростання у середньостроковій перспективі табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка банківського кредитування протягом 2020-2025 рр. (млн грн)

Види кредитів	Станом на						
	01.01. 2020	01.01. 2021	01.01. 2022	01.01. 2023	01.01. 2024	01.01. 2025	01.06. 2025
Кредити, що надані органам державної влади	4724	11641	26973	24809	18349	13077	10524
Кредити, що надані суб'єктам господарювання	821936	749335	795513	801413	783690	850581	907179
Кредити, що надані фізичним особам	206737	199561	242633	209943	222590	274272	301422
Кредити, надані небанківським фінансовим установам	33	60	228	48	49	102	157
Кредити надані, всього	1033430	960597	1065347	1036213	1024678	1138032	1219282
Частка непрацюючих кредитів (NPL), %	45,8	37,8	27,3	38,1	37,3	30,3	27,9

Джерело: сформовано авторами за даними [1, 2].

Найбільшу частку в загальному обсязі стабільно займають кредити, надані суб'єктам господарювання - їх обсяг протягом періоду коливався, однак із 2023 р. спостерігається помітне зростання, що свідчить про активізацію підприємницької діяльності та поступове відновлення економіки. Обсяг кредитів, наданих фізичним особам, також демонструє стійке зростання, особливо у 2024-2025 рр., що може бути пов'язано з підвищенням довіри та розширенням програм іпотечного й споживчого кредитування. Водночас обсяги кредитів, наданих органам державної влади, після пікового значення у 2022 р. поступово зменшуються, що може вказувати на скорочення державного запозичення або оптимізацію бюджетної політики. У цілому, структура кредитування за аналізований період характеризується зміцненням позицій бізнесу та домогосподарств у кредитному портфелі банків і зменшенням ролі державних позик.

Виклики, пов'язані з якістю кредитного портфеля, залишаються ключовими для стійкості банківської системи. Незважаючи на загальне відновлення, рівень непрацюючих кредитів (NPL) все ще значно перевищує показники розвинених країн, стримуючи кредитування через необхідність формування значних резервів. Згідно з даними, коефіцієнт NPL, який різко зріс на початку 2023 р., продемонстрував стрімке зниження, повернувшись до рівня 27,9% на середину 2025 р.. Таке швидке скорочення NPL до майже довоєнних значень підтверджує ефективність грошово-кредитної політики НБУ та покращення якості управління банківськими ризиками. Проте, подальше системне зниження частки проблемних кредитів є критично важливим для звільнення капіталу банків, спрямування його на нове кредитування та забезпечення довгострокової стабільності фінансового сектору. Ця необхідність визначає один із ключових пріоритетів регуляторної політики.

Поступова активізація кредитування, яка відбувається на тлі посилення ролі державних гарантій, участі міжнародних фінансових інституцій (MIGA, DFC, ЄБРР) та цифровізації фінансових процесів, характеризується такими тенденціями [3]:

1. Цільова переорієнтація на критичні сектори. Кредитні ресурси спрямовуються на фінансування галузей, які забезпечують стійкість держави та відновлення: оборонно-промисловий комплекс, енергетична інфраструктура та агросектор.

2. Застосування пільгового кредитування як ключового інструменту. Активне використання державних програм, таких як «5-7-9%» та механізми компенсації відсоткових ставок, для забезпечення доступності позикових коштів для бізнесу та МСБ.

3. Міжнародна підтримка та страхування воєнних ризиків. Розвиток механізмів співпраці з МФО (MIGA, DFC) для страхування воєнних ризиків, що є критично важливим для залучення інвестицій та кредитування проєктів відновлення.

4. Стимулювання попиту домогосподарств. Удосконалення іпотечного та споживчого кредитування та створення податкових стимулів для позичальників, що сприяє відновленню споживчого попиту та фінансової активності.

5. Цифрова трансформація та прозорість. Цифровізація кредитного процесу, включаючи удосконалення Кредитного реєстру НБУ та інтеграцію державних електронних реєстрів, підвищення прозорості, швидкості та зниження операційних витрат.

6. Інтеграція ESG та «Зелене» фінансування. Формування політики сталого кредитування та ESG-фінансування відповідно до стандартів ЄС, що відкриває доступ до нових джерел капіталу для екологічно відповідальних проєктів [4].

Згідно зі Стратегією розвитку кредитування [5], головна мета державної політики полягає у забезпеченні балансу між фінансовою стабільністю та кредитною активністю, що відповідає стандартам ЄС і створює умови для сталого відновлення економіки. Подальша активізація банківського кредитування є необхідною умовою для забезпечення фінансової стійкості України, підтримки підприємництва та формування сприятливого інвестиційного клімату.

Література

1. Основні показники діяльності банків України. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.

2. Дані про обсяги кредитів та частку непрацюючих кредитів у розрізі банків України з 2006 року. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>.

3. Ключка О. Активізація ринку банківського кредитування в Україні для підтримки стратегічних галузей економіки в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2025. 76. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-96>.

4. Вовченко О. С., Карпенко Є. А. Управління ESG-комунікацією в банківському секторі: виклики та переваги. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2025. 20. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-20-08-03>.

5. Стратегія розвитку кредитування. 2024. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-z-rozvitku-kredituvannya>.

УДК 336.77:334.012

Десятерик Софія Станіславівна, Кочетова Анастасія Сергіївна,

студентки

Науковий керівник: Свистун Л.А., к.е.н., доцент

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)*

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ ЯК ФАКТОР ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Сучасна економіка України перебуває у стані трансформації, зумовленої наслідками повномасштабної війни, економічних втрат і потреби швидкого відновлення виробничого потенціалу. У цьому контексті малий і середній бізнес (МСП) виступає не лише драйвером економічного зростання, а й основою фінансової стійкості регіонів, забезпечення зайнятості та інноваційного розвитку. Проте однією з найгостріших